

שנה שחזרה

שלפה סבירסקי

ספטמבר 2002

מ ר כ ז
א ד ו ה א
C E N T E R

INFORMATION ON EQUALITY AND SOCIAL JUSTICE IN ISRAEL
מידע על שוויון וצדק חברתי בישראל

שבע פנות השנה השחורה

פנת הפלחמה

הפלחמה המתמשכת, ללא אופק מדיני, פגעה בענפים שלמים, הקטינה השקעות, בלמה את הצמיחה, יצרה מיתון ואבטלה, הקטינה את הכנסות המדינה, יצרה פדיניות של זיגזים אצל ההנהגה הכלכלית.

פנת ההנהגה הכלכלית

פדיניות הזיגזים התחילה כאשר משרד האוצר הציע תקציב לשנת 2002 שהתבסס על תחזית צמיחה שהתעלמה מהשלכות הפלחמה ומהמיתון העולמי המתמשך. בנק ישראל וקהילת העסקים תקפו את שר האוצר ולחצו עליו לקצץ בתקציב. שר האוצר הטיל את אשמת המיתון על הריבית הגבוהה של בנק ישראל. שר האוצר ונגיד בנק ישראל לבסוף להסכמה: שר האוצר הודיע בדצמבר על קיצוצים בתקציב ונגיד בנק ישראל הסכים להוריד באופן דרסטי את הריבית, אך השניים המשיכו לתקוף זה את זה. ספקולנטים ואחרים הריחו בלבול וחוסר אחדות אצל ההנהגה הכלכלית, ופתחו במתקפה על השקל, שפוחת באופן חד מול הדולר.

פנת הפיחות

הפיחות בשקל, ששיקף את חוסר האמינות ששידרה ההנהגה הכלכלית, העלה, בין השאר, את שכר הדירה ואת מחירי המוצרים המיובאים, ותרם לאינפלציה.

פנת האינפלציה

אל עליות המחירים הללו הצטרפו העלאת המע"מ ב-1% והעלאת מחירים של שירותים פונופוליסטיים - החשמל, המים, הדלק, התחבורה הציבורית. כתוצאה מכך עלו המחירים במחצית הראשונה של 2002 ב-7%.

פנת המשבר הפיננסי

חוסר האמון בהנהגה הכלכלית, הפיחות והאינפלציה הולידו תחושה של משבר פיננסי.

פנת המיתון

כדי למנוע משבר פיננסי, בחרה הממשלה בדרך המקובלת בארצות העולם השלישי הנתונות ללחצי קרן המטבע הבינלאומית וחברות הדירוג הבינלאומיות: העלאה דרסטית (למעשה, ביטול ההורדה הדרסטית הקודמת) של הריבית וקיצוצים תכופים בתקציב המדינה. התקציב קוצץ בשלושה גלים - דצמבר 2001, אפריל 2002 ויולי 2002 - בסכום כולל, לפי נתוני האוצר, של כ-30 מיליארד ש"ח. השילוב של שני הצעדים, העמיק והחריף את המיתון שבו היה שרוי המשק עוד קודם לכן.

פנת האבטלה

המיתון החריף מבטיח למעשה לא רק את המשך שיעורי האבטלה הגבוהים, אלא גם גידול בהם בשנת 2003.

ארבע פנות הקיצוצים בתקציב המדינה

פנה ראשונה - אוגוסט 2001

הקיצוצים בתקציב המדינה החלו לפעשה עוד בעת הגשת הצעת התקציב לשנת 2002, שבמסגרתה הוגדל תקציב הביטחון על חשבון המשרדים החברתיים ועל חשבון קצבאות הביטוח הלאומי.

פנה שנייה - דצמבר 2001

לנוכח הביקורת על הצעת התקציב לשנת 2002, ערכה הממשלה קיצוץ בסך 6.15 מיליארד ש"ח.

פנה שלישית - "חופת פגן כלכלית", אפריל 2002

לנוכח האיום של משבר פיננסי, ערכה הממשלה קיצוץ נוסף בסך 13 מיליארד ש"ח.

בו זמנית החליטה הממשלה לעבור לתקציב נופילי, שפירושו אי עדכון תקציב 2003 לפי שיעור האינפלציה ב-2002.

פנה רביעית - הצעת התקציב לשנת 2003

מדיניות הקיצוצים נמשכה גם בבוא הממשלה להכין את הצעת התקציב לשנת 2003, הכוללת קיצוץ נוסף בסך 6.7 מיליארד ש"ח.

בסך הכל קיצצה הממשלה בתוך פחות משנה כ-30 מיליארד ש"ח מתקציבה - סכום השווה לתקציב השנתי של משרד החינוך ושל ההשכלה הגבוהה גם יחד.

שלוש הפגיעות של הקיצוצים בתקציב

הדרכים שבהן בחרה הממשלה להתמודד עם השלכות המלחמה ועם איום המשבר הפיננסי גרמו לכך שהנפגעים העיקריים היו הישראלים בעלי הכנסה בינונית ונמוכה.

פגיעה ראשונה

הממשלה פגעה ברשת הביטחון הסוציאלית, דהיינו, בפערכת הקצבאות של הפוסד לביטוח לאומי, והחלישה מאוד את השכבות החברתיות החלשות במילא.

פגיעה שנייה

הממשלה פגעה בשירותים החברתיים המרכזיים שהיא מעניקה - שירותי החינוך, הבריאות והרווחה. בעשותה כן, הגדילה הממשלה את הפערים בין בעלי הכנסה גבוהה, הפונים יותר ויותר לשירותים פרטיים או מופרטים, ובין בעלי הכנסה בינונית ונמוכה, הנאלצים להסתפק בשירותים ממלכתיים מדולדלים.

פגיעה שלישית

הממשלה תרמה לפיתון ולאבטלה, עקב הצמצום בכוח האדם שהיא עצמה מעסיקה, עקב צמצום התפיכות בפוסדות ובגופים המעסיקים עובדות/ים, ועקב צמצום הרכישות שלה.

הפכות ברשת הביטחון הסוציאלי

הבטחת הכנסה

אוגוסט 2001

הוחלט שמקבלי קצבה חדשים, בהגיעם לחודש ה-25, לא יקבלו עוד אוטומטית קצבה בשיעור מוגדל.

הוחלט שבעת עריכת מבחן הכנסה, גם דפי אבטלה שמקבל אחד מבני הבית ייחשבו כחלק מהכנסת משק הבית.

הוחלט להטיל עונש של 25% מהקצבה, למשך 3 חודשים, על מי שמסרב למסור למוסד לביטוח לאומי ידיעה או מסמך לפי דרישת המוסד, ולמי שמסר ביודעין ידיעה כוזבת או מסמך מזויף למוסד לביטוח לאומי.

הוחלט לדחות ל-2004 את יישום התיקון משנת 2001, לפיו פי שמחזיקים ברכב פרטי קטן אחד (עד 1,300 סמ"ק) ומשופש (שגילו 5 שנים ומעלה) לא יאבדו זכאות להבטחת הכנסה.

דצמבר 2001

הוחלט שקצבת הבטחת הכנסה לא תעודכן לפי השכר הממוצע בינואר 2002.

הוחלט לבטל את ההטבות הנלוות למקבלי הבטחת הכנסה.

אפריל 2002

הוחלט שקצבת הבטחת הכנסה לא תעודכן לפי השכר הממוצע גם בינואר 2003.

הוחלט שקצבת הבטחת הכנסה תקוצץ ב-4% (למעט השלמת הכנסה לגמלאים ולנכים).

הצעת התקציב לשנת 2003

מוצע לקצץ בקצבאות הבטחת הכנסה בשיעור מוגדל (78% מפקבלי הבטחת הכנסה מקבלים קצבה מוגדלת). להלן גודל הקיצוץ החודשי, לפי הרכב משק הבית (דוגמאות נבחרות):

יחיד/ה	174 ש"ח
שני בני זוג	522 ש"ח
שני בני זוג עם ילד	696 ש"ח
שני בני זוג עם שני ילדים	731 ש"ח
אם חד הורית עם ילד	456 ש"ח
אם חד הורית עם 2 ילדים או יותר	769 ש"ח

בנוסף על קיצוצים אלה בגובה הקצבה עצמה, **מוצע לפגוע באופן משמעותי בפקבלי/ות קצבת הבטחת הכנסה שגם עובדים/ות:** עד כה, כאשר חישובו את סך ההכנסות של מקבל/ת הקצבה, לא הביאו בחשבון (אצל משקי בית של יותר מאדם אחד) את חלק השכר השווה ל-17% מן השכר הממוצע במשק (כיום, 1,184 ש"ח); עתה מוצע להקטין זאת ל-7% (487 ש"ח) (וליחיד/ה ללא ילדים, מ-13% ל-5%, בהתאמה).

התוצאה של הקיצוצים בקצבה ובגובה הסכום הפטור: אם חד הורית עם ילד אחד, המתקיימת מקצבת הבטחת הכנסה בלבד, מקבלת כיום קצבה בסך 2,789 ש"ח, ובעתיד - 2,333 ש"ח בלבד. אם תצא לעבוד, בשכר של 2,500 ש"ח, תקבל קצבת הבטחת הכנסה (השלמה לשכר) בסך 1,080 ש"ח, בעוד שכיום היא מקבלת השלמה בסך 1,999 ש"ח.

ועוד:

מוצע שלא לתת קצבת הבטחת הכנסה לפי שלא מלאו לו/ה 25 שנים.

מוצע שאם חד הורית תחויב במבחן תעסוקה החל פתום חופשת הלידה (כיום היא פטורה ממבחן תעסוקה כל עוד יש לה ילד מתחת לגיל 7); כך גם אלמנה.

מוצע (שוב) לנתק את הזיקה שבין קבלת קצבת הבטחת הכנסה ובין קבלת הטבות שונות: פטור מאגרת טלוויזיה; הנחה בדמי ביטוח בריאות מפלכתי; הנחה בארנונה; הנחה בתחבורה ציבורית.

קצבת ילדים

דצמבר 2001

הוחלט שקצבאות הילדים לא יעודכנו לפי מדד המחירים בינואר 2002.

פברואר 2002

הוחלט לקצץ את קצבת הילדים ב-12%.

אפריל 2002

הוחלט שקצבת הילדים לא תעודכן לפי מדד המחירים גם בינואר 2003.

הוחלט לקצץ את קצבת הילדים ב-4%.

הוחלט לקצץ את קצבת הילדים של הורים שלא שרתו בצבא ב-20%.

כמה הפסידו מקבלי קצבת ילדים? (בש"ח)

הפסד להורים שלא שירתו	הפסד להורים ששירתו	קיצוץ 20% להורים שלא שירתו	קיצוץ 4% באפריל	קיצוץ 12% בפברואר	ערך נקודה אילו עודכנה ב-2002	ערך נקודה 2001
ילד אחד						
בחודש 58 בשנה 696	בחודש 28 בשנה 336	116	146	151	174	171
שני ילדים						
בחודש 116 בשנה 1,392	בחודש 56 בשנה 672	232	292	302	348	342
שלושה ילדים						
בחודש 232 בשנה 2,784	בחודש 114 בשנה 1,368	463	581	603	695	684

מקור: עיבוד של מרכז אדוה. תודות לגבי מרים שמלצר מהמוסד לביטוח לאומי על עזרתה.

דפי אבטלה

דצמבר 2001

הוחלט שדפי האבטלה לא יעודכנו לפי השכר הממוצע בינואר 2002.

אפריל 2002

הוחלט שדפי האבטלה יקוצצו ב-4%.

הוחלט שדפי האבטלה לא יעודכנו לפי השכר הממוצע גם בינואר 2003.

הוחלט שפי שעבד/ה פחות משנה לא יהיה זכאי לדפי אבטלה (עד אז הספיקה חצי שנה).

הוחלט שדפי האבטלה של המשתתפים/ות בקורסי הכשרה מקצועית יקוצצו ב-30%.

הוחלט שתקופת הזכאות לדפי אבטלה של פי שטרם מלאו לו/ה 25 שנה (ואינו/ה חייל/ת משוחרר/ת) תקוצץ פ-138 ל-50 יום.

הוחלט שתקופת הזכאות לדפי אבטלה של גילאי 25-35 (ללא תלויים) תקוצץ פ-138 יום ל-100 יום.

הוחלט שתקופת הזכאות לדפי אבטלה של חיילים/ות משוחררים/ות תקוצץ פ-138 יום ל-100 יום.

הצעת התקציב לשנת 2003

מוצע כי פי שקיבל דפי אבטלה בפשך 60 יום יצטרך להתייצב בלשנה 3 פעמים בשבוע.

מוצע שקורסי הכשרה מקצועית יהיו פיועדים רק למקבלי/ות הבטחת הכנסה – ולא למקבלי/ות דפי אבטלה.

מוצע שליפוד בהכשרה מקצועית לא יזכה עוד את הלומד/ת בדפי אבטלה לתקופה ארוכה מהרגיל.

הפסדים בולטים

68 ימי דפי אבטלה	חייל/ת משוחרר/ת
38 ימי דפי אבטלה	גילאי 25-35
88 ימי דפי אבטלה	בני/ות פחות מ-25

ערך דפי האבטלה נשחק, בגלל הקיצוץ של 4% ובגלל אי העדכון לפי השכר הממוצע.

אם יאושרו הצעות הממשלה במסגרת הצעת התקציב ל-2003 - מקבלי/ות דפי אבטלה לא יוכלו ליהנות עוד מהכשרה מקצועית.

קצבת זקנה

דצמבר 2001

הוחלט שקצבת הזקנה לא תעודכן לפי השכר המפוצע בינואר 2002.

אפריל 2002

הוחלט שקצבת הזקנה תקוצץ ב-4% (למעט למקבלי השלמת הכנסה).

הוחלט שקצבת הזקנה לא תעודכן לפי השכר המפוצע גם בינואר 2003.

כמה הפסידו מקבלי קצבת זקנה

הפסד שנתי	הפסד חודשי	לאחר הפגיעות	לפני הפגיעות	
708 ש"ח	59 ש"ח	1,069 ש"ח	1,128 ש"ח	יחיד/ה (ללא השלמת הכנסה)
1,056 ש"ח	88 ש"ח	1,604 ש"ח	1,692 ש"ח	זוג (ללא השלמת הכנסה)
276 ש"ח	23 ש"ח	1,863 ש"ח	1,886 ש"ח	יחיד/ה (עם השלמת הכנסה)
1,608 ש"ח	134 ש"ח	2,695 ש"ח	2,829 ש"ח	זוג (עם השלמת הכנסה)

מקור: עיבוד של מרכז אדוה. תודות לגבי מרים שפלצר מהמוסד לביטוח לאומי על עזרתה.

קצבת נכות כללית

דצמבר 2001

הוחלט שקצבת הנכות לא תעודכן לפי השכר הממוצע בינואר 2002.

אפריל 2002

הוחלט שקצבת הנכות לא תעודכן לפי השכר הממוצע גם בינואר 2003.

פעמד המוסד לביטוח לאומי

האוטונומיה של המוסד לביטוח לאומי נפגעה. ראשי המוסד לביטוח לאומי לפדו על הקיצוצים פן העיתונות.

אם ההצעות במסגרת הצעת תקציב המדינה ל-2003 יאושרו, החשב הכללי של המוסד לביטוח לאומי לא יהיה כפוף עוד למנכ"ל המוסד לביטוח לאומי, אלא יהיה עובד של החשב הכללי של משרד האוצר.

הפכות בשירותים החברתיים

סל שירותי הבריאות

אוגוסט 2001

באוגוסט 2001, ערב הגשת הצעת התקציב לשנת 2002, חתמו שר האוצר ושר הבריאות על הסכם לשנים 2002 עד 2004, הטומן בחובו שחיקה פתפשכת של תקציב סל הבריאות. התוצאה: קופות החולים יאלצו לצמצם שירותים – או להעלות את תשלומי החולים.

אפריל 2002

קיצוץ של 4% בתקציב משרד הבריאות.

פערכת החינוך

אוגוסט 2001

תקציב המשרד, שהוכן באופן בלעדי על ידי משרד האוצר, בלא שיתוף משרד החינוך, כלל קיצוץ של 800 מיליון ש"ח.

אפריל 2002

קיצוץ של 4% בתקציב משרד החינוך.

הצעת התקציב לשנת 2003

מוצע קיצוץ של 450 מיליון ש"ח בבסיס התקציב של משרד החינוך.

התוצאה: נטל מיפון החינוך מועבר אל ההורים. לימודים בבית-ספר של המדינה, שעל פי חוק אמורים להיות חינם, עולים יותר ויותר כסף.

הורים בעלי הכנסה בינונית נשחקים תחת הנטל.

בתי-ספר בשכונות ובישובים פעוטי משאבים, שבהם ההורים לא יכולים לשלם, פידרדרים.

צמצום ההפחתה בשכר הלימוד במוסדות להשכלה גבוהה

הצעת התקציב לשנת 2003

ההפחתה בשכר הלימוד לסטודנטים, שעליה המליצה ועדת וינוגרד, היתה אמורה להיות בגובה של 50%; ההצעה היא לקצצה ל-20% בלבד.

משרד הבינוי והשיכון

אפריל 2002

קיצוץ של 4% בתקציב המשרד.

קיצוץ של 4% בסכום המשכנתא לזכאים.

קיצוץ של כ-50% בסיוע לשכר דירה הניתן לזכאים חדשים (למעט עולים חדשים),
ממקסימום של 1,170 ש"ח לחודש ל-600 ש"ח לחודש.

קיצוץ של 4% בסיוע בשכר דירה.

קיצוץ נוסף של 5% בסיוע בשכר דירה (לפי שכבר מקבלים סיוע), פדי שנה, לאחר 3
שנות סיוע בשכר דירה.

משפחות חד הוריות המקבלות סיוע בשכר דירה יאולצו לעמוד הן במבחן הכנסה והן
במבחן תעסוקה (להוכיח כי פנו ללשכת עבודה אך לא מצאו עבודה).

הצעת התקציב לשנת 2003

מוצע קיצוץ של 400 מיליון ש"ח בבסיס תקציב המשרד.

מוצע ש-35% מסכומי המענקים לסיוע לרכישה או הרחבה של דירה יופרו להלוואות
(למעט ליהודי אתיופיה).

מכה לרשות הבחוקקת

כבילת ידי הכנסת

הכנסת, שלא כמו מספר פרלמנטים אחרים בעולם, היא נטולת כל השפעה של ממש על עיצוב תקציב הפדינה. הכלי היחיד שעמד לרשותה הוא יוזמות חקיקה של חבריה - מה שקרוי "חקיקה פרטית" - המחייבות את הממשלה להפנות תקציבים לנושאים חברתיים שונים. בשנה האחרונה עשתה הממשלה ארבעה ניסיונות רצופים ליטול מן הכנסת את אפשרות "החקיקה הפרטית", ביניהם:

אוגוסט 2001

הצעת התקציב לשנת 2002 כללה הצעה שלפיה הצעת חוק הכרוכה בהוצאה תקציבית תצריך רוב של 61 ח"כים, בקריאות ראשונה, שנייה ושלישית. הכנסת סרבה לאשר את ההצעה.

אפריל 2002

תכנית "חופת מגן כלכלית" כללה הצעה, שלפיה הצעת חוק הכרוכה בהוצאה של למעלה מ-5 מיליון ש"ח תאושר רק אם תזכה בקולותיהם של לפחות 51 ח"כים. הממשלה הפעילה מבש של לחצים על חברי הכנסת, תוך שימוש באיום של משבר פיננסי. הפעם אישרה הכנסת את הצעת הממשלה, וכבלה את ידיה היא.

הפכות בנים של החלשים

שחיקת השכר

עליית המחירים, שהסתכמה עד אוגוסט 2002 ב-7%, שחקה את ערך השכר. מנגנון תוספת היוקר, שאפור לפחות את השכירים באופן חלקי על עליית המחירים, לא הופעל. באוגוסט 2002 הכריזה ההסתדרות על כוונתה לדרוש תוספת יוקר.

אי עדכון שכר המינימום

שכר המינימום אמור להיות מעודכן בתחילת כל שנה, לפי השכר הממוצע בינואר. בדצמבר 2001 החליטה הממשלה שלא לעדכן את שכר המינימום לפי השכר הממוצע בינואר 2002.

העלאת המע"מ ב-1%

דצמבר 2001

הוחלט להעלות את המע"מ ב-1%, מ-17% ל-18%.

העלאת המע"מ פגעה במעוטי ההכנסה יותר מאשר בבעלי הכנסה גבוהה. הפגיעה בעשירון התחתון גדולה פי 4 מאשר הפגיעה בעשירון העליון.

באמצע כל זה - הטבה לבעלי שכר גבוה

הרפורמה במס של ועדת רבינוביץ'

בעוד הממשלה יוצרת פיתון, מעלה פחירים, שוחקת שכר, מקפאה את שכר המינימום ומקצצת על ימין ועל שמאל בקצבאות הפוסד לביטוח לאומי, היא מצאה לנכון להנהיג את הרפורמה במסים שהופלצה על ידי ועדת רבינוביץ'.

עיקרה של הרפורמה - הורדת מסים על עבודה, מצד אחד, והטלת מס על רווחי הון, מצד שני.

שני הצעדים אמורים לאזן זה את זה: הכנסות המדינה ממיסוי ההון אמורות לפצות על אובדן הכנסות מהורדת המס על עבודה.

אלא שהאיזון לא מתקיים אפילו על הננייה. בעיקר משום שהמס על ההון הוטל בשיעור נמוך מאוד: ועדת רבינוביץ' המליצה על שיעור של 15% - נמוך מן השיעור של 25% שעליו המליצה ועדת בן בסט שקדמה לה. יתרה מזאת, הוחלט כי במהלך השנה הראשונה להפעלת המיסוי על רווחי הון, בבורסה, במקום מס של 15% על הרווחים, יוטל מס של 1% על המחזור. במהלך הדיון בכנסת הורד מס המחזור שוב, ל-0.5%. ההכנסות הצפויות ממיסוי זה הן נמוכות ביותר.

כיוון שכך, לא יהיה בהכנסות ממיסוי ההון די כדי לכסות את ההפסדים הצפויים מהורדת המס על העבודה. שר האוצר צופה כי רווחי הצמיחה במשק ב-6 השנים הבאות לא יספיקו אלא למימון הורדת המס על העבודה.

ועוד - הורדת שיעורי המס השולי תיטיב בעיקר עם בעלי שכר הגבוה מ-10,000 ש"ח, ובעיקר עם בעלי שכר של 20,000 ש"ח ומעלה. בעלי שכר של 25,000 ש"ח ומעלה אמורים לקבל תוספת נטו של 2,000 ש"ח ומעלה, לערך.

כל זאת כאשר 75% מהשכירים בישראל משתכרים ברמה של השכר הממוצע (כ-7,000 ש"ח) ומטה.

באפריל 2002 הוחלט לבטל את תקרת השכר לצורך תשלום דפי ביטוח לאומי. עד אז, שכיר שילם דפי ביטוח לאומי בסך 4.9% משכרו עד לתקרה של 4 פעמים השכר הממוצע. על השכר שפעל לסכום זה לא שולמו דפי ביטוח לאומי. התוצאה - שכירים בעלי שכר גבוה מאוד בשלבים עתה סכומים גדולים מאוד למוסד לביטוח לאומי.

לכאורה, זהו צעד תומך שוויון, שכן הוא פטיל עובס רב יותר על בעלי שכר גבוה. לכאורה, זהו צעד הפאזן את הורדת המס על עבודה בפסגרת הרפורמה של ועדת רבינוביץ'.

למעשה, מדובר בצעד לא נבון, העלול לפגוע בלגיטימיות של רשת הביטחון הסוציאלי.

ראשית, בעלי שכר גבוה, הנדרשים כיום לשלם דפי ביטוח לאומי גבוהים, עלולים לפתח יחס שלילי כלפי רשת הביטחון הסוציאלי, ולפעול לצמצומה או להתנתקותם-הם ממנה.

שנית, השימוש בדפי הביטוח הלאומי כאמצעי להגדיל את הכנסות המדינה עלול להפוך אותם ל"מס הכנסה ב", ולפגוע ביסוד הביטוחי של קצבאות המוסד לביטוח לאומי, שלפיו הסכום שהשכיר/ה משלם/ת במהלך שנות עבודתו/ה אמור לשמש למימון הקצבאות שלהן יהיו זכאים במהלך חייהם.

העקרון הביטוחי הוא המעניק לגיטימציה לרשת הביטחון הסוציאלי, ועל המדינה להימנע מכל פגיעה בו - גם כאשר היא זקוקה לסכום כסף שיסתום "חור" זה או אחר.

אין ברירה? יש ויש!

להכיר בגבולות למדינה ולשים גבול למלחמה

המלחמה מתארכת - ועמה השלכותיה החברתיות והכלכליות - משום שמשלת ישראל פתחמקת מקביעת גבולות למדינה. הגבולות המוכרים על ידי הקהילה הבינלאומית הם הגבולות של יוני 1967. ההתחמקות מהכרה בגבולות אלה נובעת מן הרצון להפשיך ולשלוט בשטחים שנכבשו אז, או לספח חלק מהם.

הכרה בגבולות תשים גבול למלחמה.

הכרה בגבולות תשים גם גבול להשקעות האדירות בהתנחלויות - ההשקעות התקציביות בהקמתן, ביישובן, בהחזקתן ובאבטחתן.

להפנות משאבים קולקטיביים לצמיחה ולתעסוקה

משלת ישראל צריכה להשתמש בכלים העומדים לרשותה - תקציב המדינה, היכולת ללוות כספים, יכולת התכנון והפיקוח, ועוד - כדי להוביל לצמיחה וליצירת תעסוקה.

על משלת ישראל לנטוש את התפיסה לפיה צמיחה צריכה להיות מובלת אך ורק על ידי המגזר העסקי. המגזר העסקי הישראלי אינו גדול וחזק כבארצות הברית או בכמה פארצות אירופה. יתרה מזאת, אותה צמיחה שנרשמה לפרק זמן קצר בשנים האחרונות, ואשר הובלה על ידי המגזר העסקי, התרכזה בפלח מאוד מצומצם של הכלכלה והחברה בישראל. מגזרים שלמים נותרו בשוליים - עיירות הפיתוח, היישובים הערביים, הנגב, ועוד.

להגדיל את פיסוי ההון, לדחות את הורדת המס על עבודה

צריך לשנות את אופן היישום של הרפורמה במס שאושרה ביולי 2002. צריך ליישם את הטלת המס על רווחי הון, ולעופת זאת לדחות לתקופה של צמיחה את יישום הורדת המס על עבודה.

הדעת אינה סובלת שבה בעת ששכר המינימום מוקפא, תוספת יוקר אינה משולפת וקצבאות המינימום לחסרי הכנסה מקוצצות - תעניק המדינה תוספת נטו של 2,000 ש"ח ומעלה לבעלי שכר חודשי של 25,000 ש"ח ומעלה.

הדעת אינה סובלת, שכל פירות הצמיחה הכלכלית בעתיד הקרוב ימושכנו פראש לצורך המיפון של הורדת מס לבעלי שכר גבוה.

מרכז אדוה

הוועד הבנהל

ד"ר יוסי דהאן, יו"ר
גב' גילברט פינקל, גזברית
ד"ר איסמעיל אבו-סעד
ד"ר ניצה ברקוביץ
ד"ר יוסי יונה
פרופ' אורן יפתחאל
פרופ' יוברט לו-יון
ד"ר רבקה סויה
ד"ר יצחק ספורטא
ד"ר דני פילק
ד"ר רחל קלוש
ד"ר אורי רם

ועדת ביקורת

עו"ד עובדיה גולסטני
עו"ד דורי ספיבק

מרכז אדוה נתמך על-ידי
הקרן החדשה לישראל

מ ר כ ז
א ד ו ה
A D V A
C E N T E R

INFORMATION ON EQUALITY AND SOCIAL JUSTICE IN ISRAEL
מידע על שוויון וצדק חברתי בישראל

פרסום של מרכז אדוה. ת.ד. 36529, תל-אביב 61364. מל': 5608871 (03); פקס: 5602205 (03)

Published by Adva Center. P.O. Box 36529, Tel-Aviv 61364, Israel.

Tel (03) 5608871, Fax (03) 5602205

Email: advainfo@bezeqint.net Web site: www.adva.org